

Problem ten w różnym stopniu dotyczy całej Europy, 80 proc. Europejczyków zamieszkujących tereny zurbanizowane odycha powietrzem wykraczającym ponad normy WHO.

Jednak obraz tego jak my wypadamy na tle Europy obrazuje mapa Europejskiej Agencji Środowiska, zamieszczona na tylnej okładce naszego raportu „Zrównoważone miasta. Życie w zdrowej atmosferze”. Polska stanowi tam wyraźnie odróżniającą się na tle reszty Europy czerwoną plamę, jeżeli chodzi o wysokość stężeń toksycznego benzo(a)pirenu.

Jakie są skutki oddychania przez ludzi zanieczyszczonym powietrzem?

Rozległe. Zanieczyszczenia powietrza istotnie przyczyniają się do skrócenia długości życia poprzez nasilenie objawów lub wywołanie bardzo poważnych chorób. **Wg danych WHO jeszcze z 2012 r. w wyniku różnorodnych chorób nasilających się z powodu narażenia na zanieczyszczenie powietrza umarło blisko 3,4 mln osób – w Europie 482 tys., w Polsce ponad 40 tys. – czyli ok. 1/10 całej Europy!** Od tamtego czasu sytuacja u nas z pewnością się nie poprawiała.

Temu zagadnieniu poświęciliśmy sporą część naszej analizy. Zanieczyszczenia powietrza mają niekorzystny wpływ m.in. na układ oddechowy, przyczyniając się do powstania astmy oskrzelowej czy obturacyjnej choroby płuc i nowotworów płuc, na układ krążenia, na centralny układ nerwowy, do tego dochodzą również skutki ekspozycji na zanieczyszczenia w fazie prenatalnej.

W raporcie „Zrównoważone Miasta. Życie w zdrowej atmosferze” realizowanym przez Inicjatywę Sekretarza Generalnego ONZ Global Compact Poland, wymienionych jest kilka czynników, które wpływają na zanieczyszczenie powietrza w miastach. Które z nich są najczęstszą przyczyną problemów?

Istnieją trzy główne źródła problemu. Podstawowy to sektor bytowo-komunalny i niska emisja. Jest to spalanie w większości miast i miasteczek w Polsce niewłaściwych paliw stałych lub w niewłaściwych urządzeniach – jak jest np. w Żywcu, Nowym Sączu czy Krakowie.

Do tego dochodzi jeszcze sektor transportowy. Transport drogowy jest główną przyczyną złej jakości powietrza np. w Warszawie. Trzecim źródłem o najmniejszym wpływie jest przemysł.

Czy wiesz, że...

7 lipca 2016 r. w Krakowie podpisano rezolucję pod tytułem „Stanowisko polskich miast w sprawie systemu działań na rzecz poprawy jakości powietrza w miastach”. Sygnatariuszami dokumentu byli przedstawiciele: Bielska-Białej, Krakowa, Łodzi, Nowego Sącza, Nowego Targu, Oświęcimia, Poznania, Pszczyny, Rybnika, Skawiny, Szczawnicy, Tarnowa, Wieliczki, Wrocławia, Zakopanego i Żywca.

Czy wiesz, że...

Od listopada 2016 r. dostępna jest bezpłatna mobilna aplikacja Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska – „Jakość powietrza w Polsce”. Program pokazuje bieżące dane z automatycznych stacji pomiarowych Państwowego Monitoringu Środowiska rozmieszczonych na terenie całej Polski. Dzięki temu każdy użytkownik może uzyskać aktualną informację na temat zanieczyszczenia powietrza w swojej okolicy (stężenie pyłu PM10, pyłu PM2,5, dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), tlenku węgla (CO), benzenu (C₆H₆) i ozonu (O₃)). Aplikacja sama wybierze stację, która znajduje się najbliżej użytkownika, ale w każdej chwili będzie też można sprawdzić dane z pozostałych punktów pomiarowych.

Czynniki zatem są różne w zależności od regionu. Nie zapominajmy, że duże znaczenie ma również pora roku – największe stężenia występują podczas okresu grzewczego.

Inteligentne miasto jest przyjazne dla ludzi i przyrody. Jednym z jego założeń jest podniesienie jakości powietrza. Jak miasta mogą chronić swoje powietrze?

Rzeczywiście – miasto inteligentne jest przyjazne dla mieszkańców i ekosystemu. Wyraźne efekty w postaci podniesienia jakości życia mieszkańców związane są z tym na ile zrównoważone i przemyślane są polityki miejskie. Te z kolei stanowić powinny wypadkową wielu działań, np. na jakość powietrza wpływa zasięg sieci ciepłowniczych, stan transportu publicznego, jakość infrastruktury czy system zachęt w postaci dofinansowania dla wymiany pieców albo dla użytkownika samochodów bezemisyjnych.

Takie podejście zakładają wyznaczone przez ONZ, a przyjęte przez Polskę w 2015 r., nowe Cele Zrównoważonego Rozwoju (w tym Cel 11 – Zrównoważone Miasta) przedstawiający zadania, które należy wypełnić, by dać miastom perspektywę niezagrażonego rozwoju. Tym właśnie zajmujemy się w ramach naszego Programu.

Jakie wytyczne dla polskich miast daje ONZ w zakresie ochrony powietrza?

Należy rozpocząć od uporania się z głównym źródłem problemu, którym są w Polsce domowe kotły na węgiel i drewno. Niestety są to w większości urządzenia przestarzałe, niskiej klasy, o niskiej sprawności, za to wysoko emisyjne.

Do tego jako paliwo używany jest opał bardzo złej jakości, taki jak miał węglowy, czy bardzo często odpady komunalne. Zarówno tego rodzaju urządzenia, jak i paliwo są zabronione w większości Unii Europejskiej, powinniśmy zatem i my dążyć do tego standardu.

Równoległe do technologii spalania powinniśmy modernizować transport w Polsce, wypierając powoli pojazdy ze starymi i nieprzystosowanymi silnikami spalinowymi, które mają znaczny udział w emisji pyłów zawieszonych oraz tlenków azotu.

Dziękuję za rozmowę.